

Maastikum muutuste mõju
hariliku nurmenuku
geneetilisele
mitmekesisusele

Iris Reinula

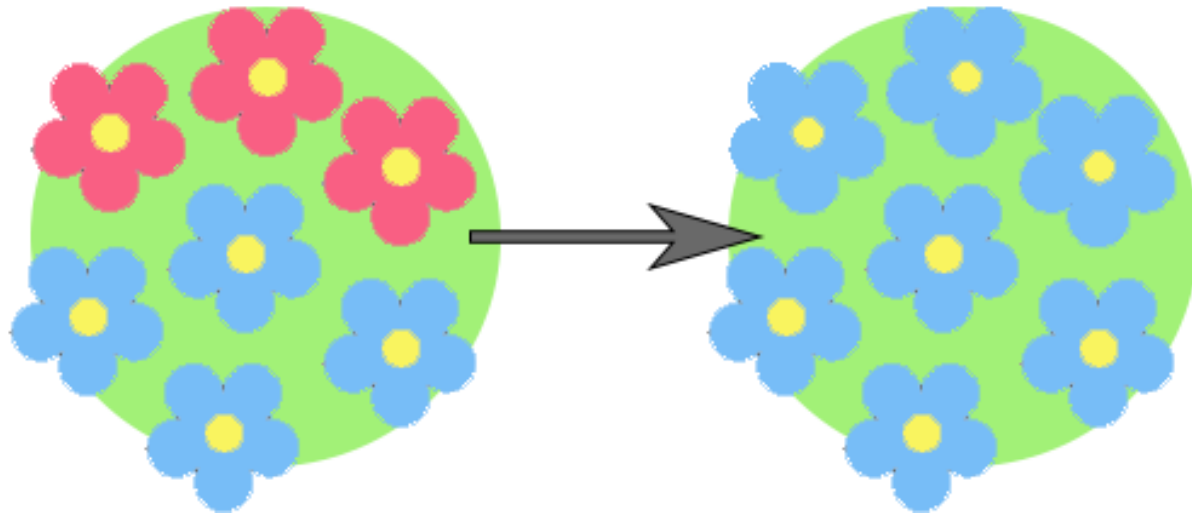
Tartu ülikool

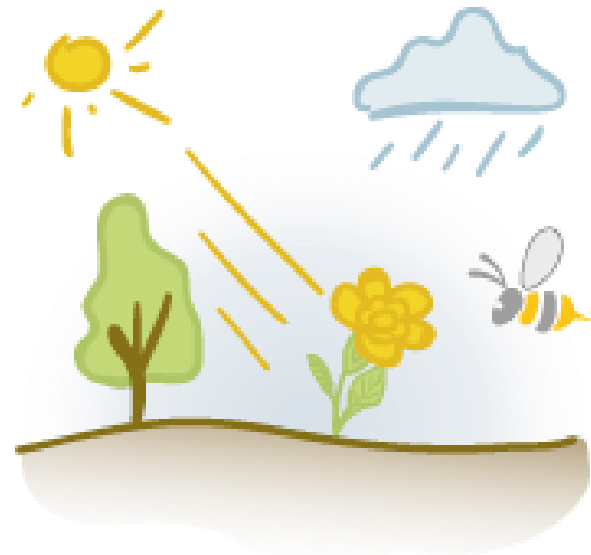
landscape.ut.ee

MAASTIKE
ELURIKKUSE
TÖÖRUHM

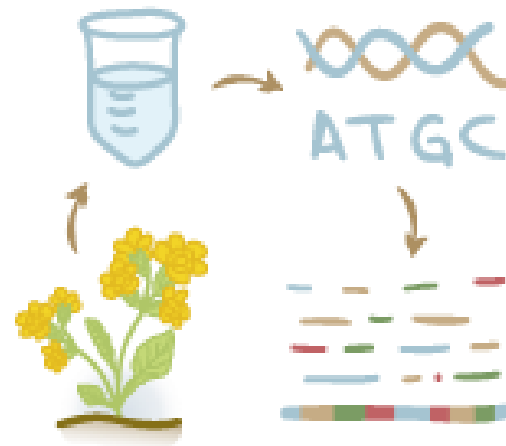
- **Geneetiline mitmekesisus** – liigisisesed erinevused DNA järjestuses
- Elupaikade pindala ja ühenduste kadu vähendab seal elavate organismide geneetilist mitmekesisust
- See võib vähendada organismide võimelust kohaneda keskkonnatingimuste muutustega

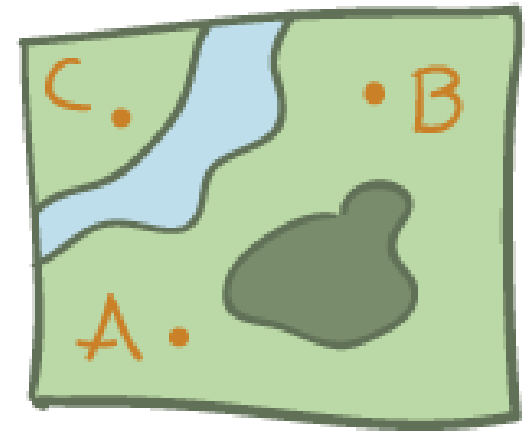
KESKKOND

- VALGUS
- MULD
- TOLMELDAJAD
- KLIIMA
- ...

GENEETIKA

- MITMEKESISUS
- ERINEVUS
- STRUKTUUR
- ...

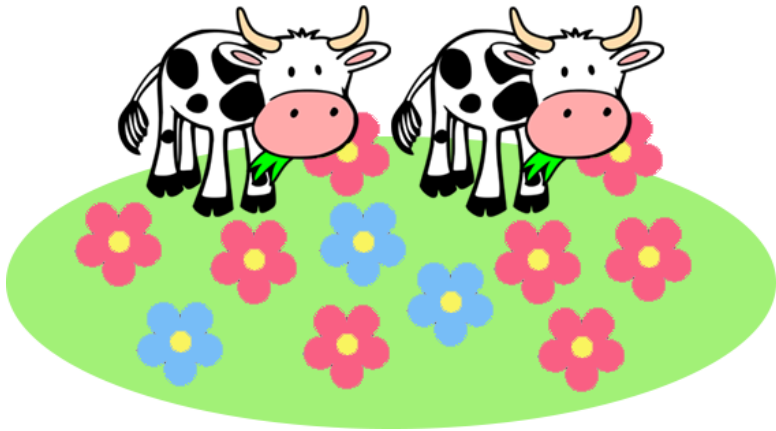
MAASTIK

- STRUKTUUR
- KILLUSTUMINE
- PINDALA
- KAUGUS
- ...

MAASTIKUGENEETIKA

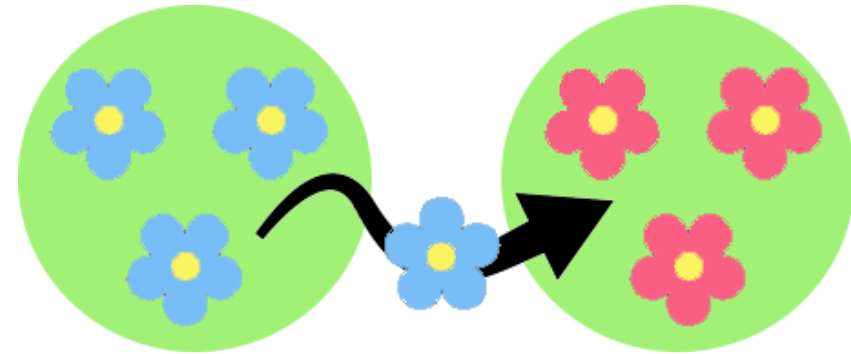
Adaptiivne geneetiline mitmekesisus

- Loodusliku valiku all
- Kasutatakse kohastumisvõime mõõtmiseks

Neutraalne geneetiline mitmekesisus

- Ei ole loodusliku valiku all
- Kasutatakse geenivoolu ja populatsioonide sidususe mõõtmiseks

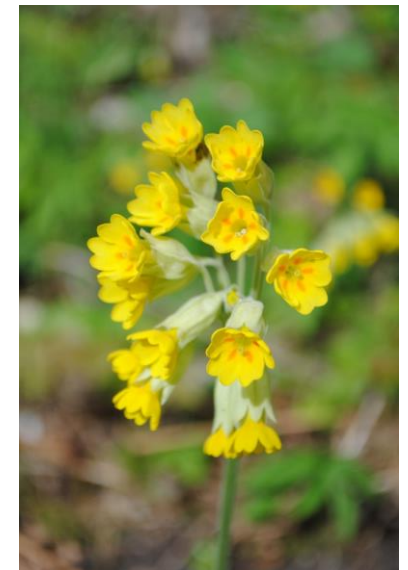

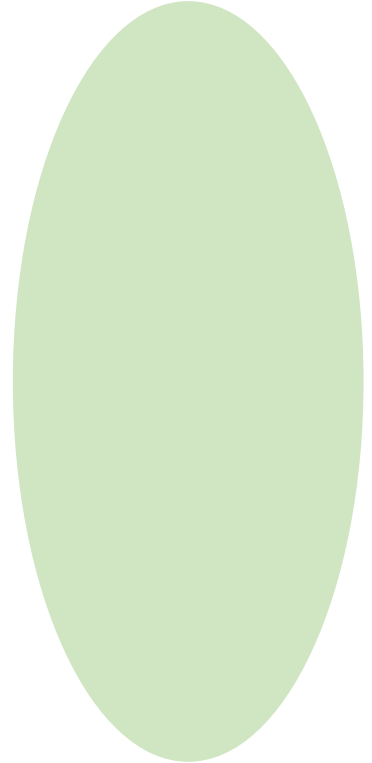
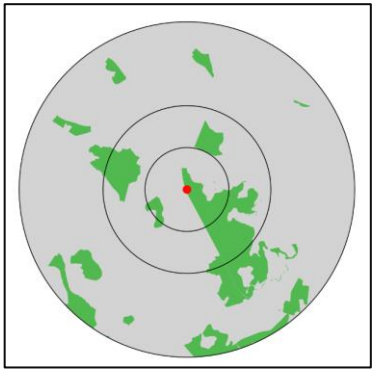
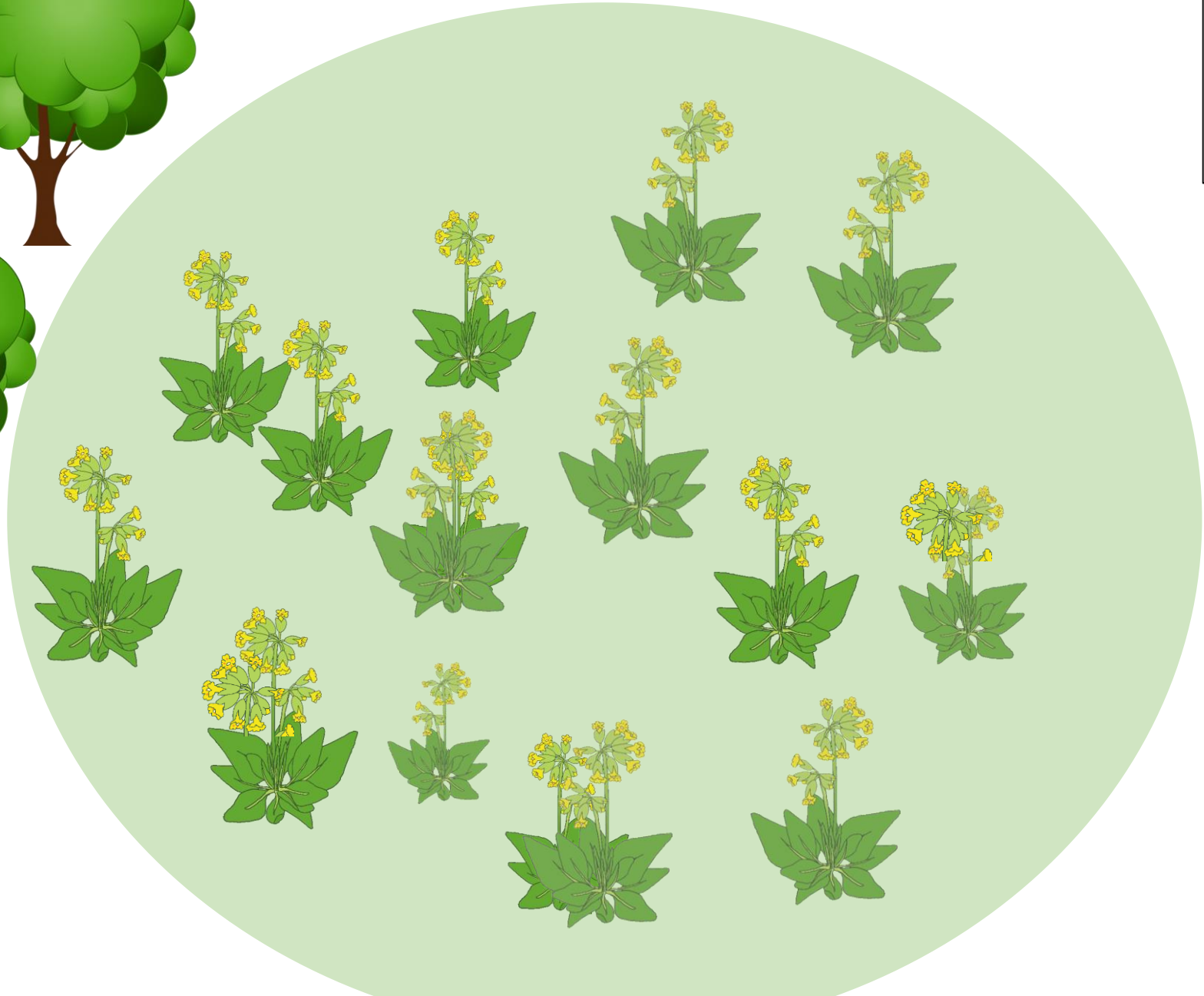
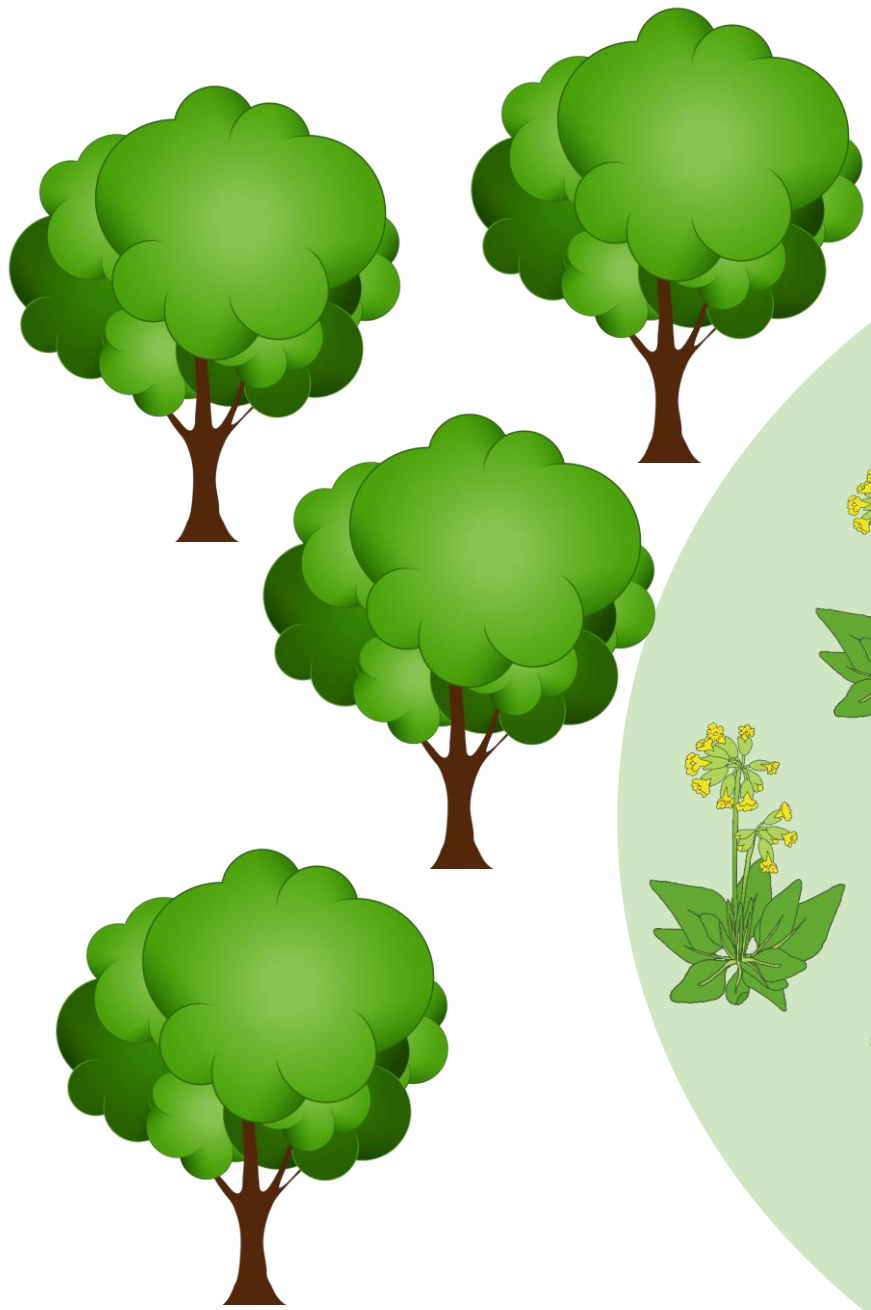
Uurimissüsteem

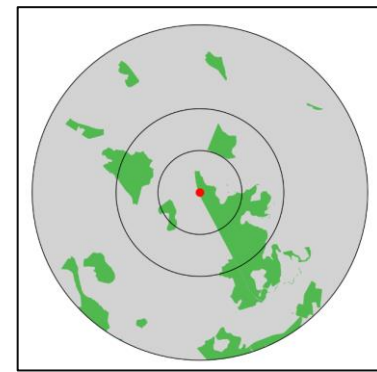
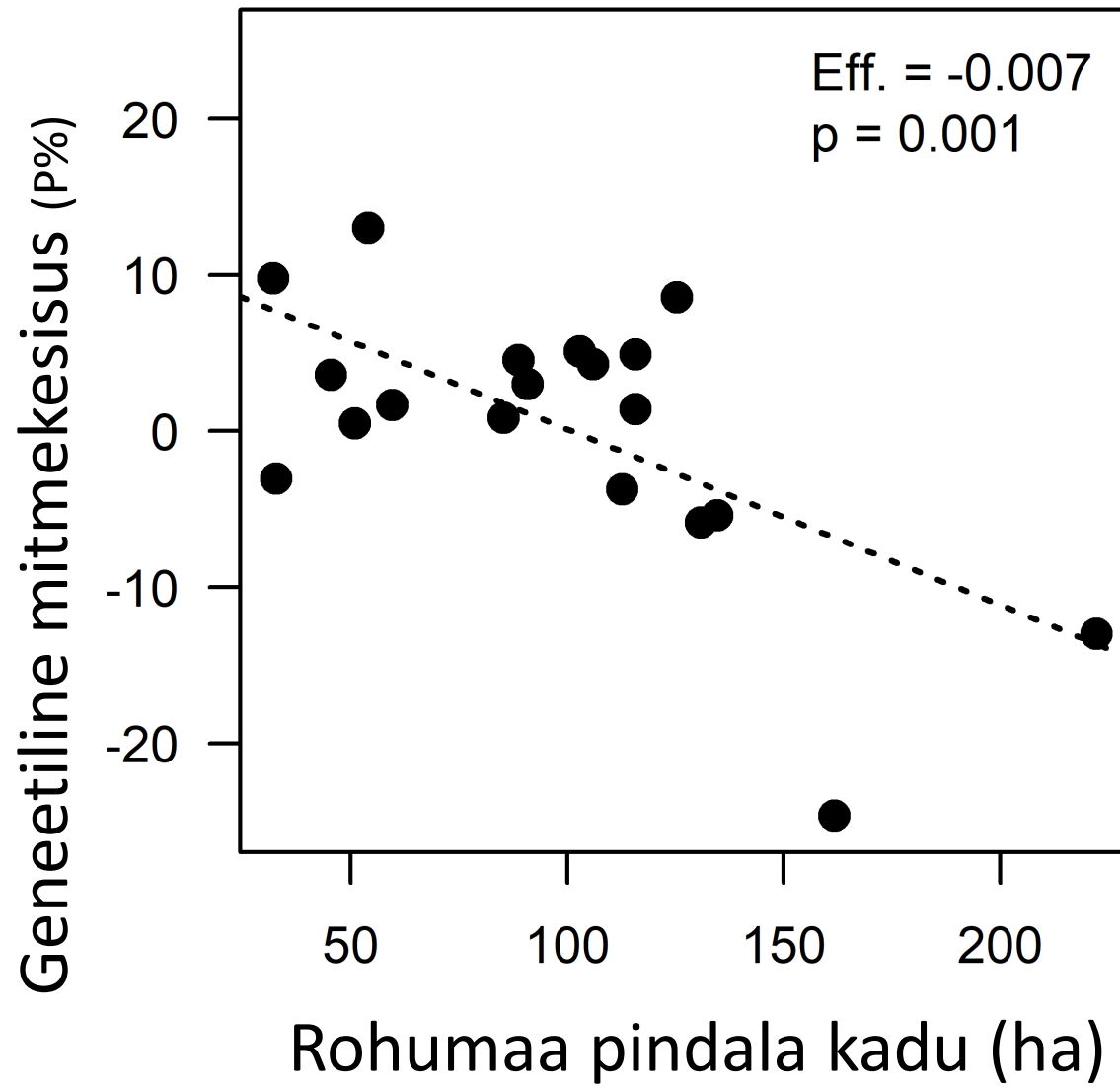
- lubjarikkad rohumaad – loopealsed
- poollooduslikud
- pindala vähenemine
- avatud ja kinnikasvanud alad
- Elu alvaritele LIFE-i projekt

Uurimisliik - harilik nurmenukk (*Primula veris*)

- 32 populatsiooni
- 20 isendit populatsiooni kohta
- geneetilised markerid - 3000 SNP-i → geneetilise mitmekesisuse indeksid

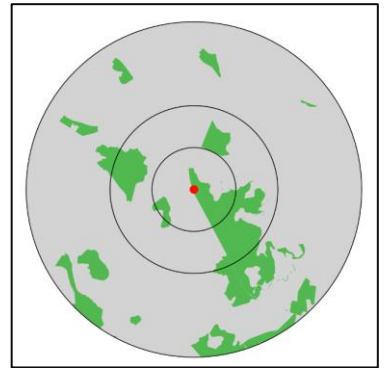
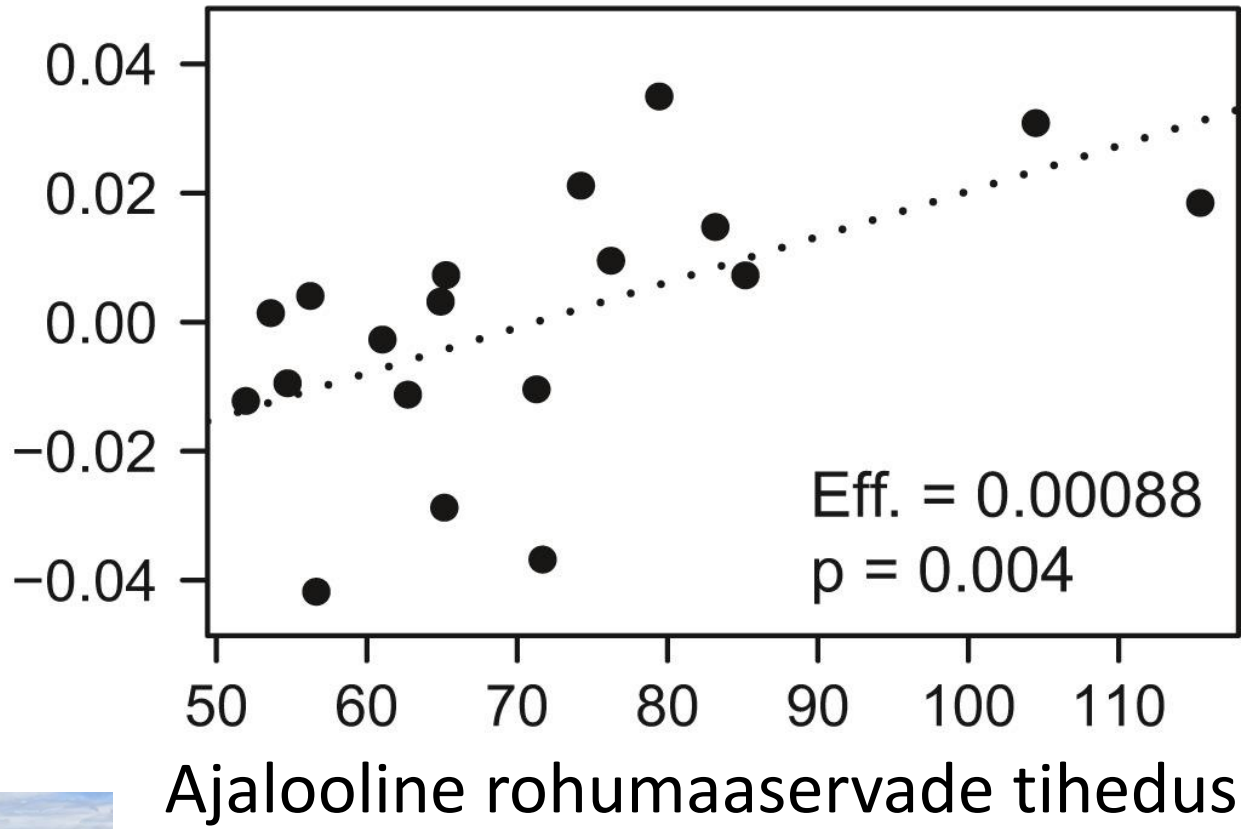

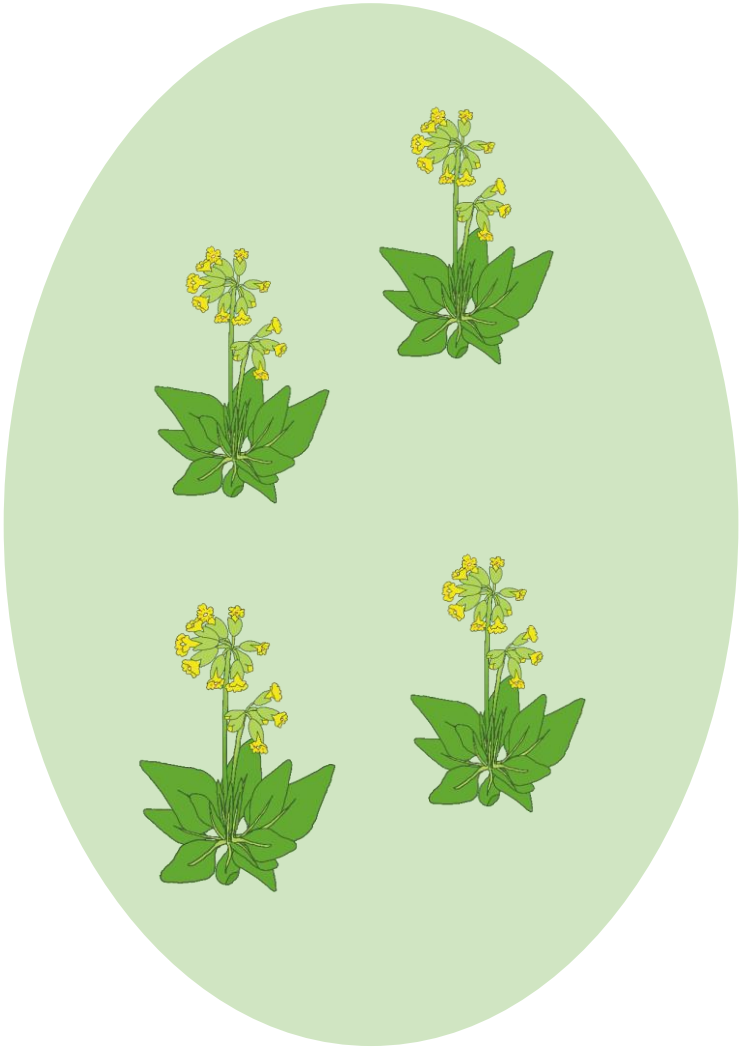
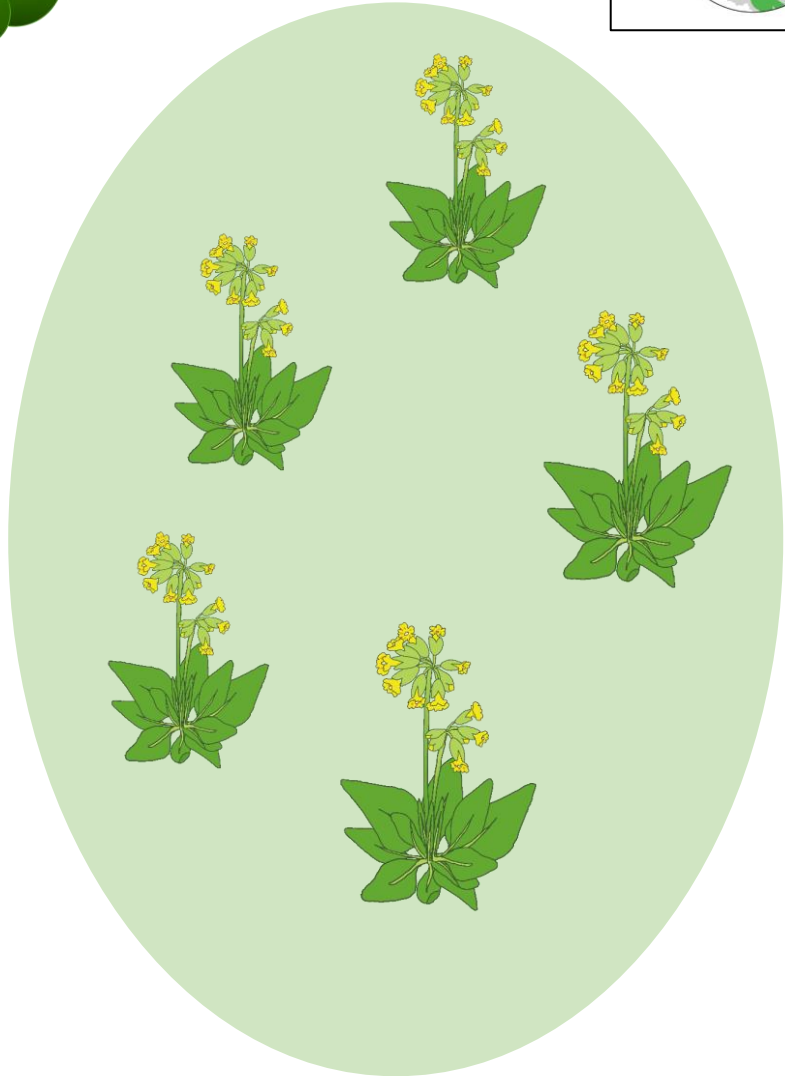
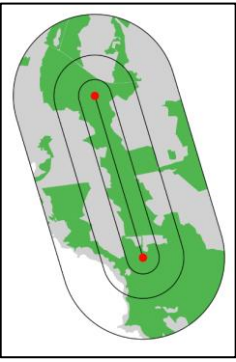
Suurem rohuma pindala kadu tähendas väiksemat geneetilist mitmekesisust.

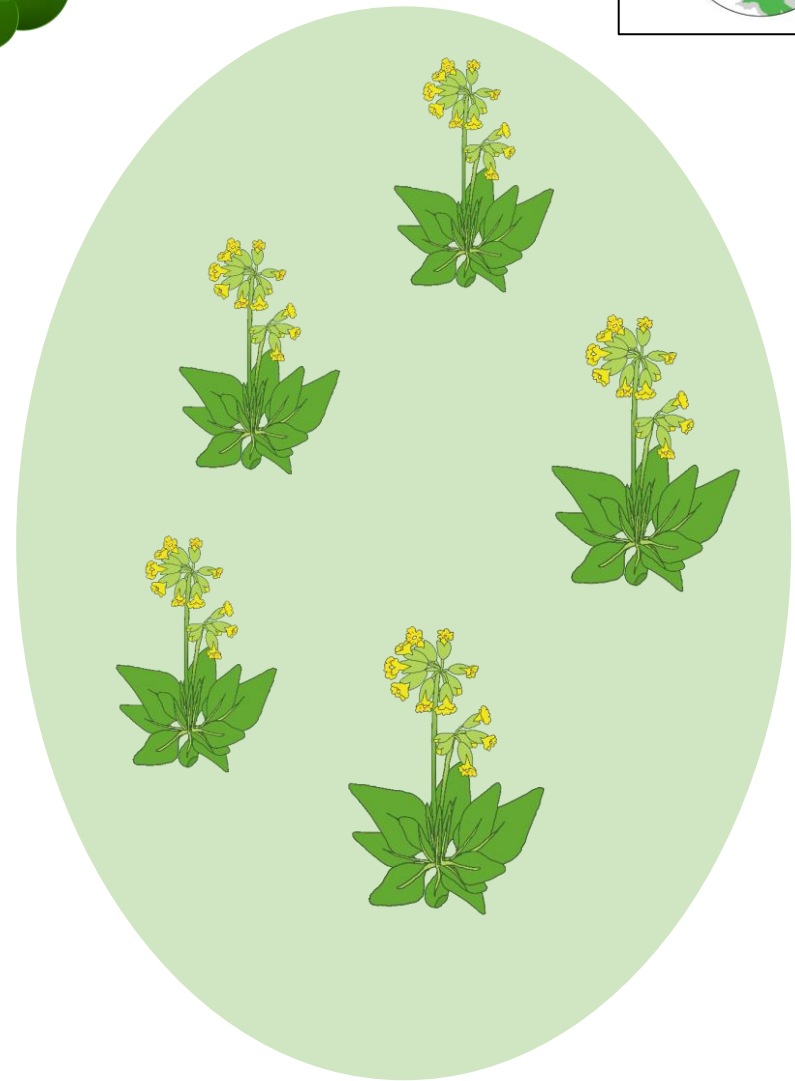
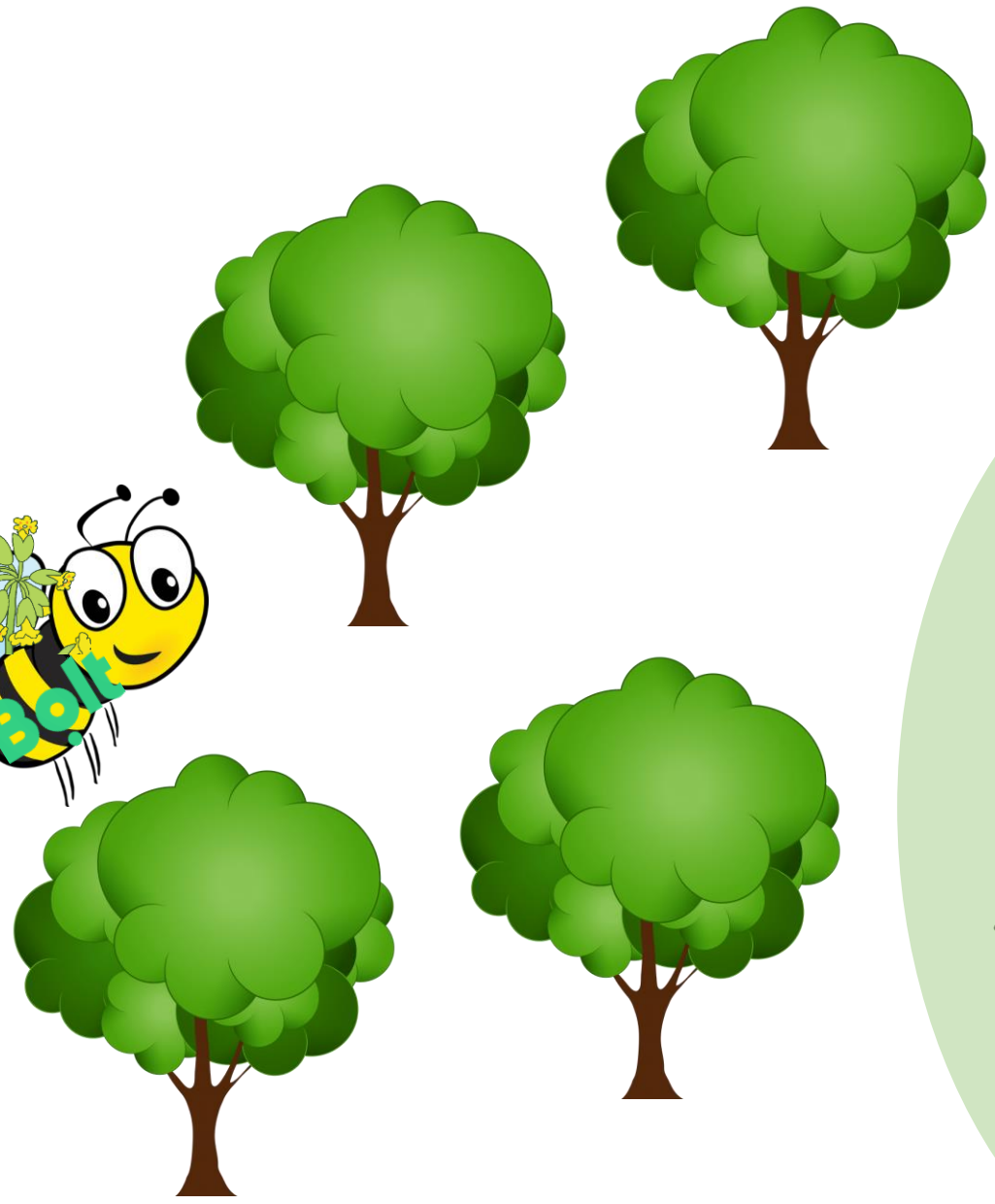
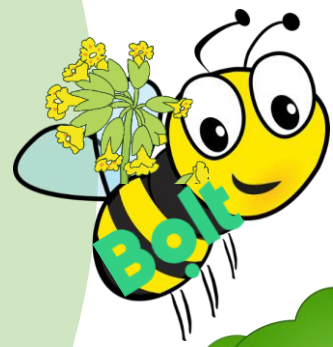
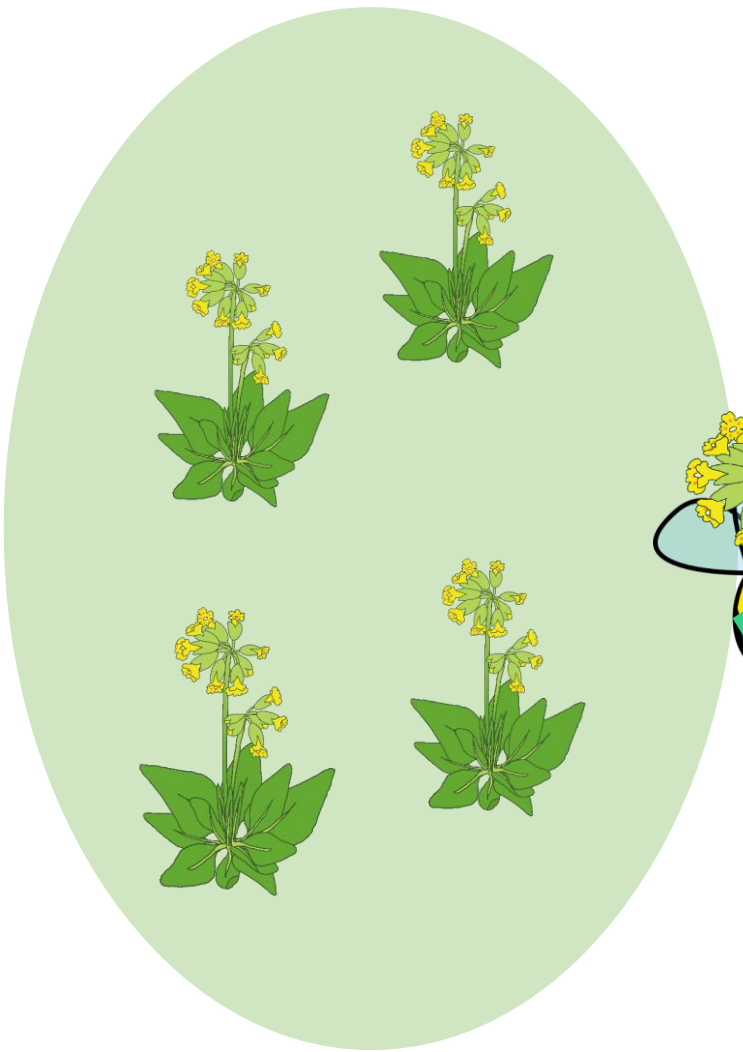
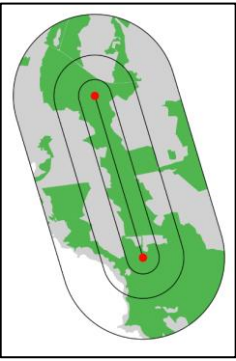
Geneetiline mitmekesisus (He)

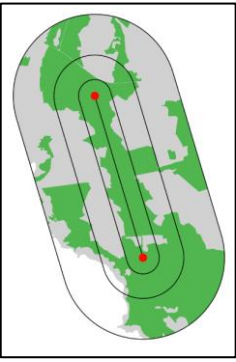
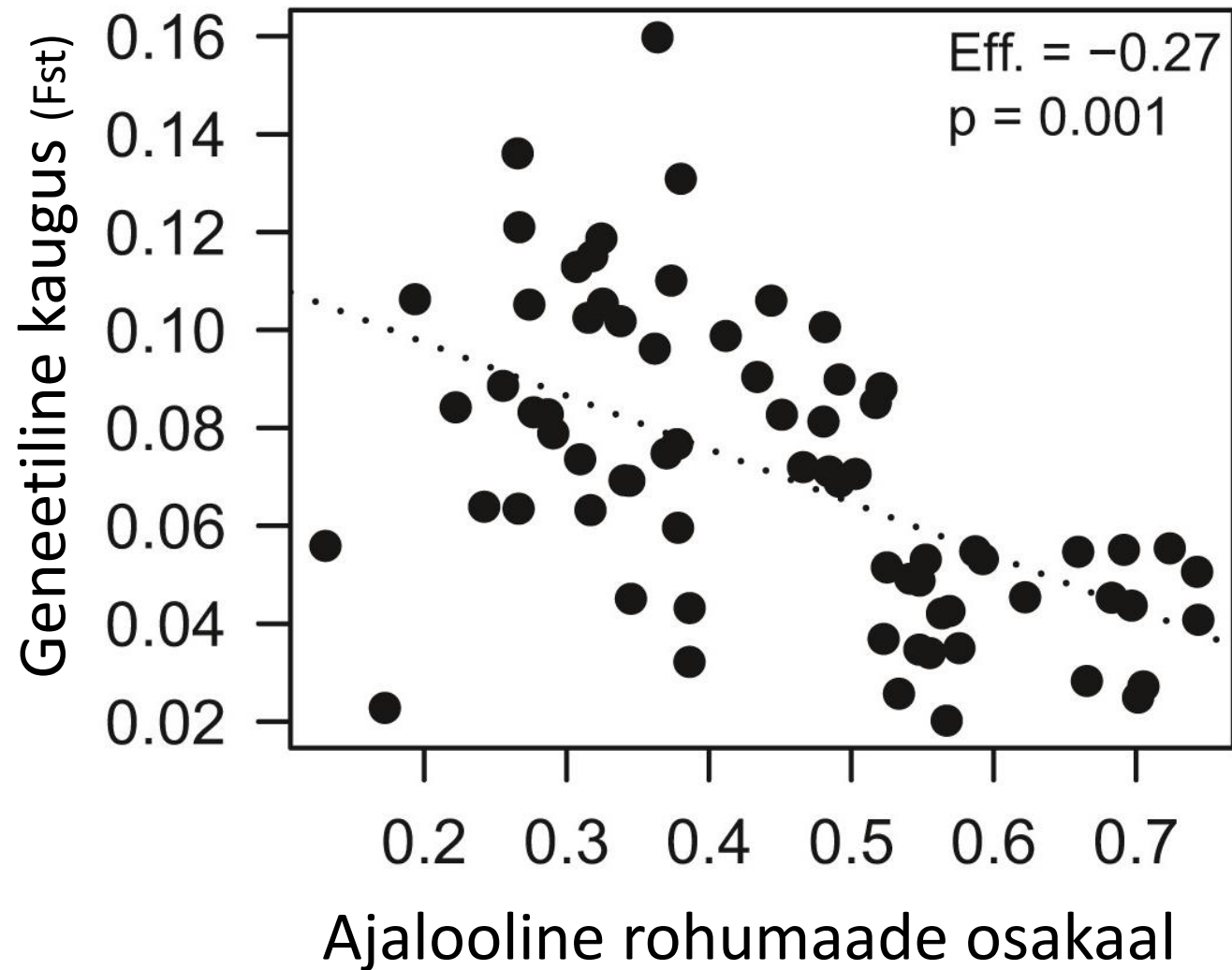

Kõrgema ajaloolise servatihedusega kaasnes kõrgem geneetiline mitmekesisus.

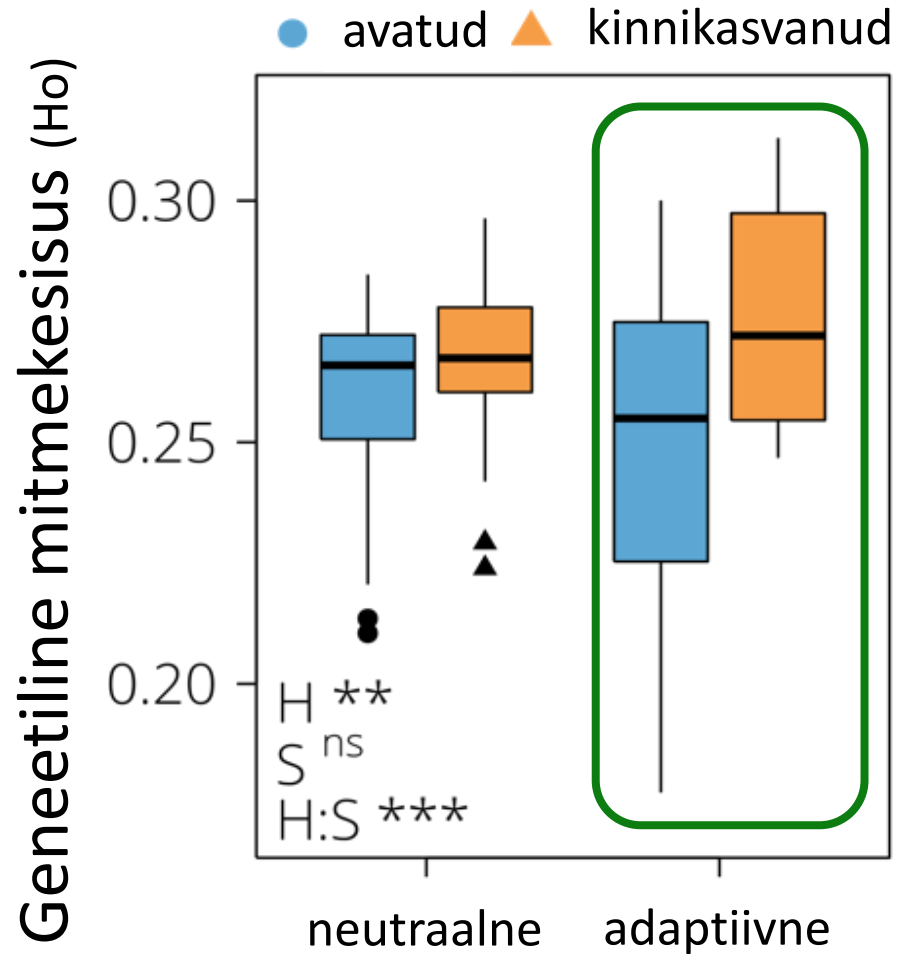

Mida rohkem on populatsioonide vahel ajalooliselt esinenud rohumaid, seda geneetiliselt sarnasemad on nurmenukupopulatsioonid tänapäeval.

Adaptiivne ja neutraalne geneetiline mitmekesisus

Adaptiivne geneetiline mitmekesisus on kõrgem kinnikasvanud loopealsetel kui avatud loopealsetel.

Kokkuvõte I

- Geneetiline mitmekesisus on vajalik keskkonnamuutustega toimetulekuks
- **Elupaikade kadu** ja ühetaolisus mõjus nurmenuku geneetilisele mitmekesisusele **negatiivselt**
- Elupaikade **maastikuline heterogeensus** (väljendub servatihedusega) **toetab geneetilist mitmekesisust** ilmselt soodustades tolmeldajate mitmekesisust ja maastikus liikumist

Kokkuvõte II

- Elupaikade vaheline **sidusus toetab geenivoolu**
- Geneetiline mitmekesisus võib maastikumuutusele reageerida **ajalise lõtkuga** (n-ö geneetiline väljasuremisvõlg) – veel võimalus seda päästa
- Muutuvates maastikes võib toimuda adapteerumine ja adaptiivne geneetiline mitmekesisus võib ajutiselt kõrgem olla
- **Vajalik alles hoida ja taastada olulisi elupaiku – poollooduslikke rohumaid**

Aitäh kuulamast!

iris.reinula@ut.ee
landscape.ut.ee